

แนวทางการพัฒนาการทอผ้าไหมของกลุ่มผู้ทอผ้าไหม ในจังหวัดขอนแก่น

Guidelines for Development of Silk Weaving of the Silk Weavers Group In Khon Kaen

จิตราดา แก้วมงคล*
ดร.รุ่งนภา กิตติลาภ**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการทอผ้าไหม ๒) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการทอผ้าไหม ๓) เพื่อเปรียบเทียบสภาพทั่วไปในการทอผ้าไหมที่ส่งผลต่อระดับปัญหาในการทอผ้าไหม และ ๔) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการทอผ้าไหมในจังหวัดขอนแก่น เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ๓๓๑ คน ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ค่าสถิติที่ใช้ได้แก่ จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของกลุ่มผู้ทอผ้าไหม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงประกอบอาชีพทอผ้าไหม มีประสบการณ์ในการทอผ้าไหม ลักษณะผลิตภัณฑ์ผ้าไหมที่ทอเป็นผ้าไหมมัดหมี่ผ้าไหมไหมแพรวา ผ้าไหมพิมพ์ลาย ผ้าฝ้าย ผ้าโสร่ง และผ้าไหมยกดอกตามลำดับปัญหาในการทอผ้าไหม ส่วนใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางด้านวัตถุดิบ ด้านการลงทุน ด้านการจ้างแรงงาน และด้านกลุ่มผู้ทอผ้าไหม ผลการเปรียบเทียบสภาพทั่วไปในการทอผ้าไหมที่มีต่อระดับปัญหาการทอผ้าไหม เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ที่แตกต่างกันในกลุ่มอายุ ด้านวัตถุดิบ สรุปได้ว่าอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี มีปัญหาการทอผ้าไหมแตกต่างกันกับอายุ ๔๑-๕๐ ปี ด้านการลงทุน แตกต่างกันในกลุ่มอายุ โดยอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี มีสภาพปัญหาในการทอแตกต่างกับอายุมากกว่า ๕๐ ปี กลุ่มสถานภาพ ด้านการลงทุน พบว่าสถานภาพโสดมีปัญหาในการทอผ้าไหมแตกต่างกับสถานภาพสมรส สถานภาพหม้าย สถานภาพหย่า และสถานภาพแยกกันอยู่ กลุ่มประสบการณ์ในการทอผ้าไหม มีปฏิสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน ด้านวัตถุดิบ พบว่าประสบการณ์ในการทอผ้าไหม ต่ำกว่า ๒๐ ปีมีปัญหาในการทอผ้าไหมแตกต่างกับประสบการณ์ ๔๑-๕๐ ปี ด้านการลงทุน ประสบการณ์ในการทอผ้าไหม ต่ำกว่า ๒๐ ปี มีปัญหาในการทอผ้าไหมแตกต่างกับประสบการณ์ในการทอผ้าไหมมากกว่า ๕๐ ปีที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .๐๕

* นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

** อาจารย์ที่ปรึกษา

ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขสภาพปัญหาทางการทอผ้าไหม สภาพปัญหาด้านวัตถุดิบ ต้องเป็นวัตถุดิบที่มีคุณภาพก่อนนำมาทอผ้าไหม ด้านการลงทุนต้องมีหน่วยงานของรัฐบาลช่วยเหลือด้านเรื่องเงินทุนงบประมาณที่เข้ามาช่วยเหลือในการจัดการกลุ่มผู้ทอ ด้านการจ้างแรงงานควรมีฝึกอบรมให้ความรู้ให้ทั่วถึงไม่ว่าจะเป็นกลุ่มพ่อบ้าน แม่บ้าน ด้านกลุ่มผู้ทอผ้าไหม ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการทอผ้าไหมที่มีลวดลายแบบต่างๆ ในกลุ่มผู้ทอผ้าไหม เพื่อสืบสานภูมิปัญญาไทยให้คงอยู่กับคนไทยตลอดไป

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, การทอผ้าไหม, กลุ่มผู้ทอผ้าไหม

Abstract

The purposes of this research are to 1) study general conditions of silk weaving, 2) study the problems of weaving silk, 3) compare the conditions in the silk weaving that affect the level of difficulty in silk weaving, and 4) develop guidelines for silk weaving in KhonKaen. The tool used for the research was a questionnaire and the sample population was 331 persons plus using multi-stage random sampling to find the rates of percentage, mean and Standard Deviation.

The research outcomes reveal that: the general conditions the silk weavers are female and they have experience in weaving silk. Its types of the silk products are Mudmee silk, Prae Wa silk, printed silk, cotton, sarong and Yog Dok silk. The problems in weaving silk are in moderate level about the aspects of raw material, investment and employment. For the aspect of silk weaver group had shown the outcomes of the comparison between conditions in the silk weaving on the problems of silk weaving. That is to say, when considering each aspect, there are different relationship of age and raw material. It can be summarized that the samples with age below 20 years have different problem in weaving silk samples with, different age from the samples with age between 41-50 years For the aspect of investment below 20 years they have problem in weaving silk different from the samples with age 50 years and above. For the aspect of status and investment, the samples with single status, have a problem of silk weaving different from marital, widowed, divorced and separated status. The aspect of weaving silk has different relationship. For the raw material the result shows that the samples with experience in silk weaving under 20 years have problems different from 41-50 years' experience. As for

Investment, the samples with experience in silk weaving under 20 years have problems different from 50 years' experience with its statistically significant level .05.

The suggestions in solving the problems of weaving silk are as follows the raw material must be of high quality, the silk weaver group needs to be supported from government sectors with budget, weaving training should be thoroughly whether to male or female. For the silk weaver group, there should be a learning exchange on process of silk weaving patterned styles in order to maintain and succeed Thai wisdom to new generation continuously.

Keywords: Development, Silk Weaving, Silk Weaver Group

๑. บทนำ

จากสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเปลี่ยนจากสังคมแบบเดิม ซึ่งเป็นแบบเรียบง่ายมาสู่สังคมสมัยใหม่ที่มีเทคโนโลยี และมีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วควบคู่ไปกับการเพิ่มขึ้นของปัญหาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ปัจจุบันการผลิตผ้าไหมได้เปลี่ยนรูปแบบการผลิตแบบเลี้ยงตัวเอง มีจุดมุ่งหมายในการผลิตเพื่อใช้สอยในครัวเรือนเป็นสิ่งสำคัญ กระบวนการผลิตเริ่มต้นจากการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม จนกระทั่งถึงทอผ้า ตามลำดับ โดยใช้แรงงานในครัวเรือนทุกขั้นตอน มาเป็นการผลิตผ้าไหมแบบการค้า โดยมีจุดมุ่งหมายในการผลิตเพื่อแสวงหากำไร กระบวนการผลิตเริ่มต้นจากการซื้อเส้นไหมสำเร็จรูป จนกระทั่งนำผ้าไปตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์หลายชนิด ผู้ผลิตจำแนกเป็น ๓ กลุ่ม

กลุ่มชาวบ้าน กลุ่มช่างฝีมือ กลุ่มโรงงาน ผู้ผลิตแต่ละกลุ่มจะมีลักษณะแตกต่างกันทางด้านตลาดสาย สีเส้น ความประณีตของฝีมือ จึงทำให้พบกับปัญหา และอุปสรรคตามมา^๑

ผ้าไหมไทย เป็นผ้าไหมซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวแตกต่างจากผ้าไหมไทยทั่วไป กล่าวคือ มีแสงแวววาวเป็นมันเลื่อม เนื้อผ้าฟูไม่เรียบ อ่อนนุ่ม มีน้ำหนัก บางชนิดเป็นปุมปมอันเนื่องมาจากระดับคุณภาพ ซึ่งเกิดในกระบวนการผลิตแต่ก็ทำให้ได้รับความนิยมนิยมของคนบางกลุ่มเพราะดูแล้วมีความแปลกตา ผ้าไหม มีถิ่นกำเนิดในประเทศจีนและประเทศอินเดีย การทอผ้าไหมมีขึ้นราว ๒,๖๔๐ ปีก่อนคริสตกาล พ่อค้าชาวจีนได้เผยแพร่ผ้าไหมสู่พื้นที่อื่นในแถบเอเชีย สำหรับประเทศไทยนักโบราณคดีพบหลักฐานที่แหล่งโบราณคดีบ้านเชียง ซึ่งบ่งชี้ว่ามีการใช้ผ้าไหมเมื่อ ๓,๐๐๐ ปีก่อน ใน

^๑ ศิริพร เบญจมาศ, “การศึกษาสภาพปัญหาทางการผลิตและทางการตลาด ตลาดผ้าไหม อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น”, *วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๓.

ปัจจุบัน การทอผ้าไหมในประเทศไทยในอดีตมีการทำกันในครัวเรือนเพื่อใช้เอง หรือทำขึ้นเพื่อใช้ใน งานพิธี เช่น งานบุญ งานแต่งงาน ต่อมาในรัชสมัย ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) ได้ส่งเสริมให้ใช้ผ้าไหม ส่วนการปลูก หม่อนเพื่อเลี้ยงไหมได้รับการสนับสนุนจาก ประเทศญี่ปุ่น แต่การดำเนินงานของโครงการก็ ทำได้เพียงระยะหนึ่งมีอันต้องหยุดไป เนื่องจาก เกษตรกรไทยยังคงทำในลักษณะแบบเดิมเพราะ ความเคยชิน ไม่ตอบรับต่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่ แบบใหม่ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นจากความช่วยเหลือ ของญี่ปุ่น^๒

ปัจจุบันมีการนำเข้าวัตถุดิบเส้นไหม และ เส้นใยสังเคราะห์จากต่างประเทศ ทั้งมีการนำเข้า ถูกกฎหมายและลักลอบนำเข้าแบบผิดกฎหมาย ทำให้วัตถุดิบไหมจึงมีทั้งคุณภาพได้มาตรฐานและ คุณภาพต่ำกว่ามาตรฐาน ทำให้ผ้าไหมไทยมี คุณภาพต่ำลง กระนั้นผู้ผลิตก็ยังคงใช้ตรา สัญลักษณ์ว่า “ผ้าไหมไทย” หรือ “Thai Silk” เพื่อ การค้า ยังผลให้ผู้ซื้อทั้งของประเทศไทยและตลาด ต่างประเทศไม่มั่นใจในคุณภาพของผ้าไหมไทย

จากปัญหาดังกล่าวสมเด็จพระนางเจ้าสิ ริกิติ์พระบรมราชินีนาถ จึงทรงพระกรุณาโปรด เกล้าฯ พระราชทานสัญลักษณ์นกยูงไทยให้เป็น เครื่องหมายรับรองคุณภาพสำหรับผลิตภัณฑ์ผ้า ไหมไทยไว้ ๔ ชนิด ๑) ตรานกยูงสีทอง (Royal Thai Silk) เป็นผ้าไหมซึ่งผลิตจากวัตถุดิบ เส้นไหม

กระบวนการผลิตแบบภูมิปัญญาพื้นบ้านดั้งเดิมของ ไทยอย่างแท้จริง และใช้เส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้าน เป็นทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืน เส้นไหมจะต้องสาวเส้น ด้วยมือผ่านพวงสาวลงภาชนะ การทอด้วยกี่ทอมือ แบบพื้นบ้านชนิดพุ่งกระสวยด้วยมือ ย้อมด้วยสี ธรรมชาติ หรือสีเคมีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และ ต้องผลิตในประเทศไทย ๒) ตรานกยูงสีเงิน (Class ic Thai Silk) เป็นผ้าไหมซึ่งผลิตขึ้นแบบภูมิปัญญา พื้นบ้านผสมผสานกับการประยุกต์ใช้เครื่องมือและ กระบวนการผลิตในบางขั้นตอน ใช้เส้นไหมพันธุ์ ไทยพื้นบ้านหรือที่ได้รับการปรับปรุงจากพันธุ์ไทย เป็นเส้นพุ่งหรือเส้นยืน เส้นไหมต้องผ่านการสาว ด้วยมือ หรืออุปกรณ์ที่ใช้มอเตอร์ขับเคลื่อนขนาด ไม่เกิน ๕ แรงม้า การทอต้องทอด้วยกี่ทอมือชนิด พุ่งกระสวยด้วยมือหรือกึ่งกระตุก และต้องทำการ ผลิตในประเทศไทย ๓) ตรานกยูงสีน้ำเงิน (Thai Silk) เป็นผ้าไหมซึ่งผลิตด้วยภูมิปัญญาของไทยโดย ใช้การประยุกต์เทคโนโลยีการผลิตให้เข้ากับสมัย นิยมและทางธุรกิจ ใช้เส้นไหมแท้เป็นเส้นพุ่งและ สันยืน ย้อมสีด้วยสีธรรมชาติ หรือสีเคมีที่ไม่ทำลาย สิ่งแวดล้อม ทอด้วยกี่แบบใดก็ได้ และต้องผลิตใน ประเทศไทย ๔) ตรานกยูงสีเขียว (Thai Silk Blend) เป็นผ้าไหม ซึ่งผ่านกระบวนการผลิตและ เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ผสมผสานกับภูมิปัญญาไทย เช่น ลวดลาย สีสัน ใช้เส้นใยไหมแท้กับเส้นใยอื่น ที่มาจากวัสดุธรรมชาติ หรือเส้นใยสังเคราะห์ต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน หรือตามความ

^๒ กรมหม่อนไหม, *ผ้าไหมไทย*. แหล่งที่มา : <http://www.th.wikipedia.org/wiki/> [๒๓ มีนาคม ๒๕๕๙].

ต้องการของผู้บริโภคเส้นไหมแท้เป็นองค์ประกอบหลักมีเส้นใยอื่นเป็นส่วนประกอบรอง สัตว์ส่วนการใช้เส้นใยชนิดอื่นประกอบต้องระบุให้ชัดเจน ทอด้วยกี่ชนิดใดก็ได้ ย้อมสีด้วยสีธรรมชาติ หรือสีเคมี ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และต้องผลิตในประเทศไทย^๓ เส้นไหม หัตถกรรมของชาวอีสาน มีความสวยงามและเป็นเอกลักษณ์จากการสาวมื่อด้วยพวงสาวที่บ้าน ทำให้เส้นไหมที่ได้มีความนุ่มนวลและมีความยืดหยุ่น เมื่อนำมาถักทอเป็นผืนผ้าจะทิ้งตัวอย่างมีน้ำหนักภูมิปัญญาการสาวไหมเป็นกระบวนการผลิตเส้นไหมของผู้เลี้ยงไหม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมวิถีชีวิตที่สืบทอดกันมาของสตรีภายในครอบครัว คือ แม่ถ่ายทอดวิธีการสาวไหมโดยการทำให้ดูแนะนำวิธีการสาวไหมให้บุตรรู้ แล้วบุตรสาวนำไปปฏิบัติตาม ซึ่งเป็นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงซ้ำแล้วซ้ำอีกจนเกิดความชำนาญเป็นการเรียนรู้ในครอบครัวแล้วขยายไปในชุมชนนั้นๆ และนอกชุมชน โดยมีการปฏิบัติสืบทอดกันมาจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งเป็นเวลาหลายร้อยปีมาแล้วจะมีการปรับเปลี่ยนแปลงวิธีการบางส่วนเพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่น^๔

จากสภาพปัญหาข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาทางการทอผ้าไหม ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันทางด้านลวดลายสีสันทัน ความประณีตของฝีมือ จึงทำให้พบกับปัญหาและอุปสรรคตามมา และมีผลกระทบต่อการทอผ้าไหม ในจังหวัดขอนแก่นและเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้านการทอผ้าไหม ต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการทอผ้าไหมของกลุ่มผู้ทอผ้าไหมในเขตจังหวัดขอนแก่น
๒. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาในการทอผ้าไหมของกลุ่มผู้ทอผ้าไหมในเขตจังหวัดขอนแก่น
๓. เพื่อเปรียบเทียบสภาพทั่วไปในการทอผ้าไหมที่ส่งผลกระทบต่อระดับปัญหาการทอผ้าไหมของกลุ่มผู้ทอผ้าไหมในเขตจังหวัดขอนแก่นตามรายกลุ่มอายุ กลุ่มสถานภาพ กลุ่มประสบการณ์ในการทอผ้าไหม
๔. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการทอผ้าไหม ของกลุ่มผู้ทอผ้าไหมในเขตจังหวัดขอนแก่น

^๓ ห้องเรียนลือคำหาญ, ผ้าไหมไทย. แหล่งที่มา : <http://www.lukhamhan.ac.th/course/blog/4526> [๒๓ มีนาคม ๒๕๕๙].

^๔ กรมหม่อนไหม, ภูมิปัญญาการผลิตเส้นไหมไทยพื้นบ้านอีสาน. แหล่งที่มา : http://www.gsds.go.th/newgsds/file_show/knowledgssilk.pdf [๑๘ เมษายน ๒๕๕๙].

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาแนวทางการพัฒนาการทอผ้าไหมของกลุ่มผู้ทอผ้าไหมในจังหวัดขอนแก่น มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้ทอผ้าไหม ในจังหวัดขอนแก่น ทั้งหมด ๒๖ อำเภอ จำนวน ๒,๓๘๒ ราย^๕ กลุ่มตัวอย่างและการเลือกสุ่ม กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสุ่มของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)^๖ การเลือกสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage sampling) สุ่มเลือกจำนวนประชากรจากทั้งหมด ๓ อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอชนบท อำเภอบ้านไผ่ อำเภอมัญจาคีรี และใช้วิธีการเลือกอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีจับฉลาก ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๓๑ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นจากการสังเคราะห์ข้อมูลและแนวคิดทฤษฎี รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ๓ ตอน และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนเพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบความแปรปรวนพหุคูณแบบ (Multivariate Analysis of Variance : MANO-

VA) ทดสอบภายหลังเพื่อหาคู่ที่แตกต่างกัน โดยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe's method)

๔. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพปัญหาในการทอผ้าไหม ของกลุ่มผู้ทอผ้าไหม ในจังหวัดขอนแก่น สรุปผลการวิจัยตามลำดับได้ดังนี้ ผลการศึกษาสภาพทั่วไปในการทอผ้าไหมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ ๙๖.๗๐ มีอายุ ระหว่าง ๔๑-๕๐ ปี ร้อยละ ๓๖.๙๐ สถานภาพสมรส ร้อยละ ๘๕.๒๐ การศึกษาสูงสุดประถมศึกษา ร้อยละ ๖๘.๓๐ ประสบการณ์ในการทอผ้าไหม ๑๐-๒๐ ปี ร้อยละ ๓๐.๒๐ อาชีพหลัก เป็นเกษตรกร ร้อยละ ๓๕.๖๐ ประเภทของการทอผ้าไหม ผลิตจำหน่ายเป็นกลุ่ม ร้อยละ ๗๕.๘๐ ผลิตและจำหน่ายเอง ร้อยละ ๔๖.๘๐ ลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่ทอ ผ้าไหมมัดหมี่ ร้อยละ ๙๕.๘๐ ผ้าไหมแพรวา ร้อยละ ๔๒.๙๐ ผลการศึกษาสภาพปัญหาด้านการทอผ้าไหม ในจังหวัดขอนแก่นเมื่อพิจารณาภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สภาพปัญหาด้านวัตถุดิบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สภาพปัญหาของเส้นไหมที่นำมาทอเน้นที่คุณภาพของเส้นไหม เพราะสภาพปัญหาของเส้นไหมมีราคาสูงเกินไปสภาพปัญหาด้านการลงทุน ในการทอผ้าไหม จังหวัด

^๕ ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติ เขต ๓ จังหวัดขอนแก่น, *ผ้าไหมไทย*. แหล่งที่มา : http://www.gsds.go.th/qthaisilk_center [๑๘ เมษายน ๒๕๕๙].

^๖ ปัญญา คล้ายเดช, *ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์*, (ขอนแก่น : หจก.ขอนแก่นการพิมพ์, ๒๕๕๘), หน้า ๑๖๕.

ขอนแก่น อยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มผู้ทอผ้าไหม ในจังหวัดขอนแก่นมีต้นทุนจากการลงทุนทอผ้าไหมสูง และขาดแคลนเงินสดหมุนเวียนตลอดทั้งปี มีภาระหนี้สินจากการจ่ายดอกเบี้ยเงินกู้สูง ขาดแคลนเงินลงทุนจากหน่วยงานรัฐบาลอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง แหล่งเงินทุนในการกู้ยืมยังไม่มีจำนวนมาก ทำให้กลุ่มผู้ทอผ้าไหม ยังต้องการลงทุนในการทอผ้าไหมเป็นจำนวนมากขึ้น สภาพปัญหาด้านการจ้างแรงงาน ในการทอผ้าไหม จังหวัดขอนแก่น ด้านการจ้างแรงงานอยู่ในระดับปานกลาง คือขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือและประสบการณ์ ค่าจ้างแรงงานมีความเหมาะสมกับงาน แรงงานที่มีประสบการณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ขาดแคลนแรงงานในช่วงที่มีฤดูกาลการเกษตร ขาดแคลนแรงงานเนื่องจากแรงงานไปทำงานที่อื่น สภาพปัญหาด้านกลุ่มผู้ทอผ้าไหม จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาพบว่า มีปัญหา ระดับมาก คือ ความสามารถในการทอได้ตาม ปริมาณที่ต้องการ ยังมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาให้ คนท้องถิ่นและคนรุ่นหลัง มีการแลกเปลี่ยนทักษะ ในการทอในกลุ่มผู้ทอด้วยกัน

ผลการเปรียบเทียบสภาพทั่วไปในการทอ ผ้าไหมที่มีต่อระดับปัญหาการทอผ้าไหม เมื่อ พิจารณารายด้านพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ที่ต่างกัน ใน กลุ่มอายุ ต่ำกว่า ๒๐ปี มีปัญหาการทอผ้าไหม ด้านวัตถุดิบ แตกต่างกับกับอายุ ๔๑-๕๐ ปีและ ปัญหาด้านการลงทุน มีปฏิสัมพันธ์ที่ต่างกัน ใน กลุ่มอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี แตกต่างกับอายุ มากกว่า ๕๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกลุ่มสถานภาพ พบ ว่า มีปฏิสัมพันธ์ที่ต่างกัน สภาพปัญหาด้านการ

ลงทุน สถานภาพโสดแตกต่างกับสถานภาพสมรส แตกต่างกับสถานภาพหม้าย แตกต่างกับสถานภาพ หย่า แตกต่างกับสถานภาพแยกกันอยู่ อย่างมีนัย สำคัญทางสถิติ กลุ่มประสบการณ์ในการทอผ้าไหม มีปฏิสัมพันธ์ที่ต่างกัน สภาพปัญหาด้าน วัตถุดิบ ประสบการณ์ในการทอผ้าไหม ต่ำกว่า๒๐ปี แตกต่างกับประสบการณ์ในการทอ ๔๑-๕๐ ปี สภาพปัญหาด้านการลงทุน ประสบการณ์ในการ ทอผ้าไหม ต่ำกว่า ๒๐ ปี แตกต่างกับประสบการณ์ ในการทอผ้าไหมมากกว่า ๕๐ ปี

๕. ข้อเสนอแนะ

สภาพปัญหาด้านวัตถุดิบการทอผ้าไหมใน จังหวัดขอนแก่น วัตถุดิบที่ได้มาต้องมีคุณภาพที่ดี เส้นไหมที่นำมาทอผ้าไหมผู้ทอผ้าไหมต้องมีความรู้ ในการนำวัตถุดิบไปใช้ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมาก เนื่องจากการนำไปทอผ้าไหมต้องใช้ความชำนาญ มากเพื่อความสวยงามในงานฝีมือในการทอผ้าไหม วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้าไหมยังมีที่ล้าสมัย อุปกรณ์ก็เป็นส่วนสำคัญที่สามารถช่วยในการทอ ผ้าไหมได้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

สภาพปัญหาด้านการลงทุนการทอผ้าไหม ในจังหวัดขอนแก่น ต้องมีหน่วยงานของรัฐหรือ เอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ในการส่งเสริมการลงทุนการทอผ้าไหมของชุมชน ควรมีการให้การสนับสนุนเงินลงทุน ซึ่งอยู่ในรูปแบบของกลุ่มผู้ทอ หรือวิสาหกิจชุมชน ซึ่งจะสามารถทำให้มีสภาพคล่องในการทอผ้าไหม

สภาพปัญหาด้านการจ้างแรงงานการทอ ผ้าไหม ในจังหวัดขอนแก่น ควรมีการฝึก

ประสบการณ์ให้เพศชาย มีส่วนร่วมในการทอผ้าไหม
คนรุ่นหลังควรให้ความสนใจในงานฝีมือที่มีคุณภาพ
อย่างการทอผ้าไหมซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของ
งานฝีมือในการทอผ้าไหม

สภาพปัญหาด้านกลุ่มผู้ทอผ้าไหมในการ
ทอผ้าไหม ในจังหวัดขอนแก่น กลุ่มผู้ทอผ้าไหมควร
มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้อันขั้นตอนในการทอ

ผ้าไหม เพื่อสามารถนำมาพัฒนางานฝีมือของกลุ่ม
ผู้ทอผ้าไหม กลุ่มผู้ทอควรมีบุคคลที่สามารถเป็น
วิทยากร เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้กับบุคคลทั่วไป
และนักศึกษา เพื่อศึกษาในการทอผ้าไหม เพื่อ
สืบสานภูมิปัญญาไทย ควรจัดให้มีงบประมาณที่
สนับสนุน ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
(OTOP) ให้มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) หนังสือ :

ปัญญา คล้ายเดช. *ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์*. ขอนแก่น : หจก.ขอนแก่นการพิมพ์, ๒๕๕๘.

(๒) วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย :

ศิริพร เบญจมาศ. “การศึกษาสภาพปัญหาทางการผลิตและทางการตลาด ตลาดผ้าไหม อำเภอชนบท
จังหวัดขอนแก่น”. *วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น, ๒๕๕๓.

(๓) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

กรมหม่อนไหม. *ภูมิปัญญาการผลิตเส้นไหมไทยพื้นบ้านอีสาน*. แหล่งที่มา : http://www.gsds.go.th/newgsds/file_show/knowledgssilk.pdf [๑๘ เมษายน ๒๕๕๙].

กรมหม่อนไหม. *ผ้าไหมไทย*. แหล่งที่มา : <http://www.th.wikipedia.org/wiki/> [๑๓ มีนาคม ๒๕๕๙].

ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติ เขต ๓ จังหวัดขอนแก่น. *ผ้าไหมไทย*. แหล่งที่มา : http://www.gsds.go.th/qthaisilk_center [๑๘ เมษายน ๒๕๕๙].

ห้องเรียนลือคำหาญ. *ผ้าไหมไทย*. แหล่งที่มา : <http://www.lukhamhan.ac.th/course/blog/4526>
[๒๓ มีนาคม ๒๕๕๙].